

Klimata un enerģētikas
ministrija

Aktualitātes Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā

Rīga | 18.09.2023.

1. Eiropas Savienības aktualitātes klimata pārmaiņu jomā
2. Izmaiņas ES ETS direktīvā
3. Izmaiņas bezmaksas kvotu piešķiršanas noteikumos
4. Latvijas tiesību akti
5. Diskusija

VIRZĪBA UZ KLIMATNEITRALITĀTI

Klimata un enerģētikas ministrija

Energoefektivitāte

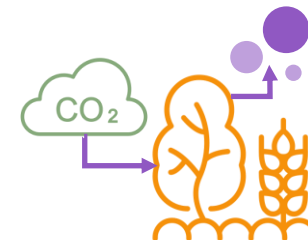
ES emisijas tirdzniecības sistēma

Vienota likuma izveide

Alternatīvo degvielu infrastruktūra

Zemes izmantošana un mežsaimniecība

Aviācijas un kuģniecības degvielas likums

Enerģijas nodoklis

CO₂ emisiju standarts autotransportam

AER enerģija

Oglekļa robežas pielāgošanas mehānisms

Sociālais klimata fonds

Kā **ES** samazinās savas SEG emisijas par **55%** līdz **2030**?

OKLIMATNEITRALITĀTES MĒRĶU SASNIEGŠANA

Klimata un enerģētikas
ministrija

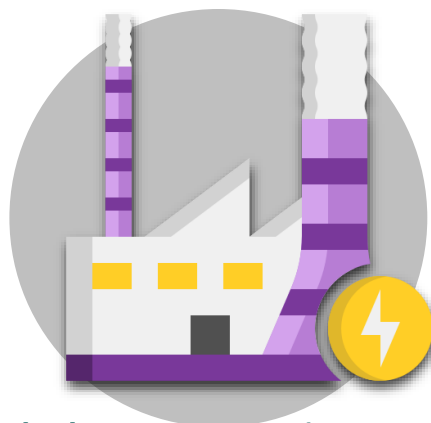
**ES ETS aptver apmēram 40% no
kopējās ES emisiju apjoma**

Latvijā ETS aptver 19,3% no kopējā SEG emisiju apjoma
(2020. gads)

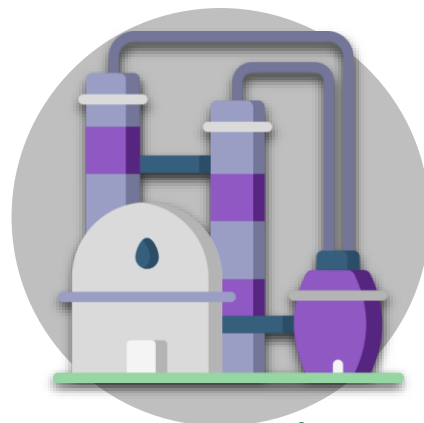

**Aptvertajās nozarēs ES emisijas
ir samazinājušās par 41% (kopš
2005.gada)**

Latvijā ETS operatori SEG emisijas ir samazinājuši par
29,2% (2020. gads salīdzinot ar 2005. gadu)

Elektroenerģijas un
siltuma ražošana

Energoietilpīgas
rūpniecības nozares

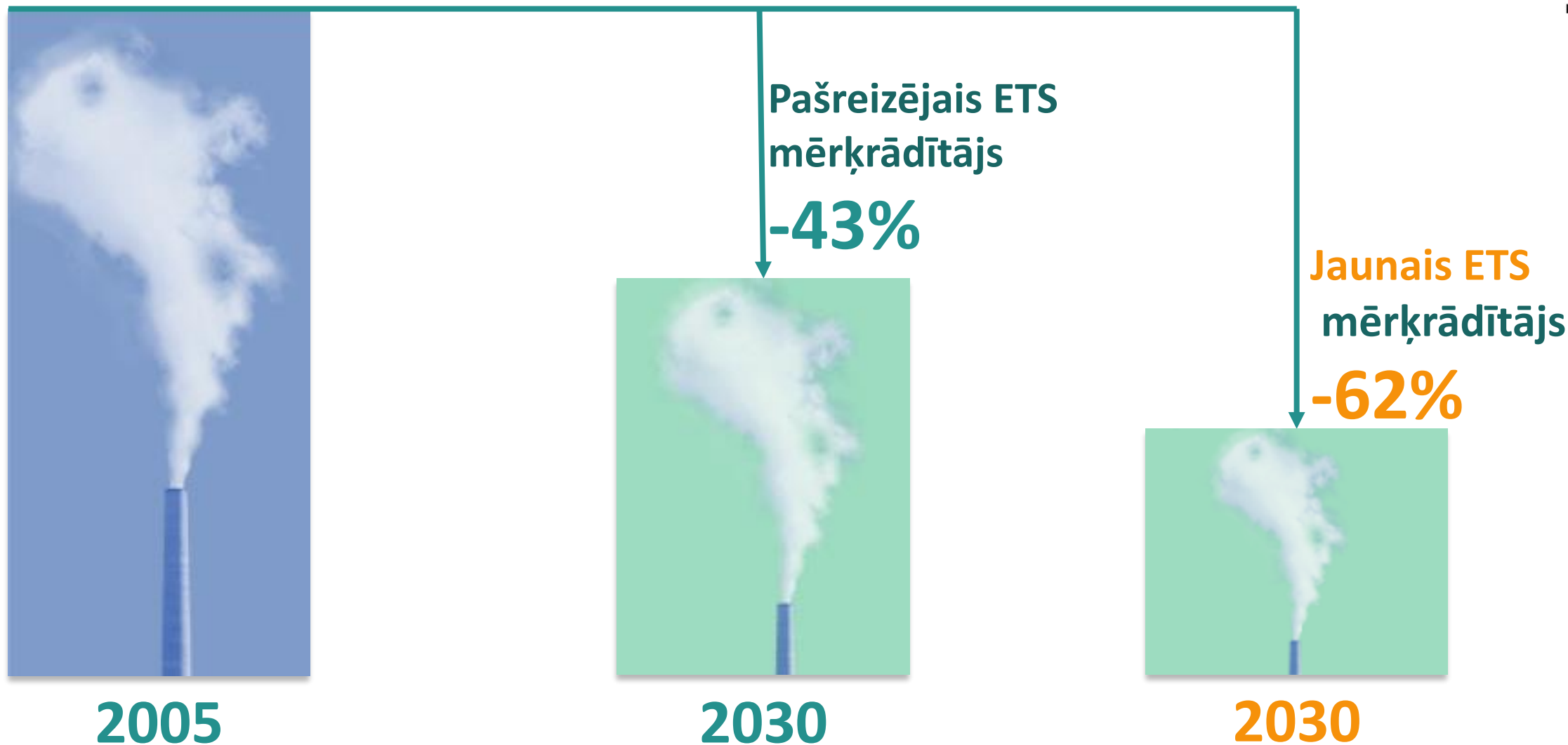

Komerčiālā aviācija (lidojumi
Eiropas Ekonomikas zonā)

KO MAINĪS REFORMA?

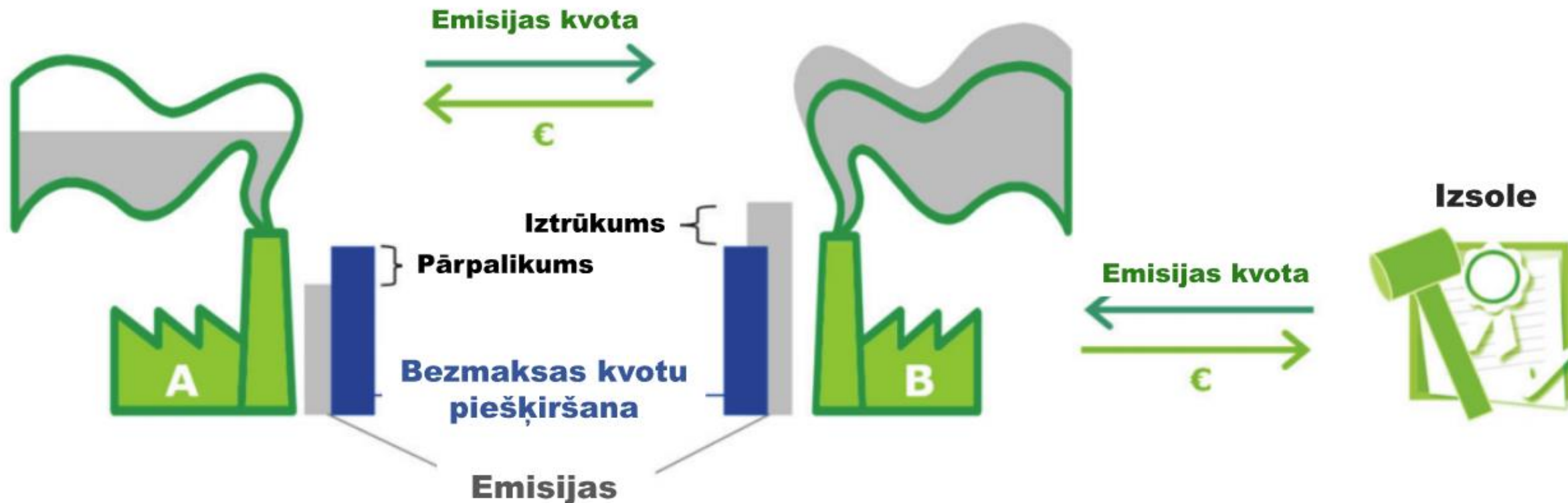
Klimata un enerģētikas
ministrija

EMISIJAS KVOTU TIRDZNIECĪBAS SISTĒMA

Klimata un enerģētikas
ministrija

Avots: ERP, pielāgots no Eiropas Komisijas ES ETS rokasgrāmatas, 2015. gads.

Padome vienojās par vienreizēju kopējā emisiju maksimālā apjoma samazinājumu par 117 miljoniem kvotu (“pārdalīšana”) un par maksimālā apjoma gada samazinājuma likmes palielināšanu par 4,2% gadā (“lineārais samazinājuma koeficients”).

Avots: <https://www.consilium.europa.eu/lv/infographics/fit-for-55-eu-emissions-trading-system/>

FINANSĒJUMA PALIELINĀŠANA

Klimata un enerģētikas
ministrija

Tiks palielināts finansējums ETS aptverto nozaru dekarbonizēšanai

Modernizācijas fonds

Atbalsta investīcijas:

- no atjaunīgiem energoresursiem iegūtas enerģijas ražošanā un izmantošanā;
- energoefektivitātē;
- enerģijas uzkrāšanā;
- energotīklu modernizācijā;
- centralizētās siltumapgādes, cauruļvadu un tīklu modernizācijā;
- taisnīgu pārkārtošanos no fosilā kurināmā atkarīgos reģionos.

Inovāciju fonds

Atbalstāmās inovācijas:

- Energoietilpīgas nozares;
- Atjaunojamie enerģijas avoti;
- Enerģijas uzkrāšana;
- Oglekļa uztveršana, izmantošana un uzglabāšana.

KLIMATA LIKUMS

SEG emisiju
samazinājums

Pielāgošanās
klimata
pārmaiņām

Oglekļa
dioksīda
piesaiste

ES ETS Direktīvas (Direktīva (ES) 2023/959) transponēšana
nacionālajā līmenī

Klimata un enerģētikas
ministrija

ES ETS DIREKTĪVAS GROZĪJUMI

ETS MĒRĶU SASNIEGŠANAI - DIREKTĪVAS GROZĪJUMI

Ārlietu
un enerģētikas
ministrija

Straujāka kopējā kvotu apjoma («CAP») samazināšana

Lineārās samazinājuma koeficients (LRF) pašlaik **-2,2%** gadā, nākotnē

-4,3 % gadā (2024-2027)

-4,4 % gadā (2028-2030)

«CAP»

samazinājums:

90 milj. 2024. gadā

27 milj. 2026. gadā

Papildu nozares (kuģniecība, ETS2, jauni noteikumi aviācijai, un jauni mehānismi (CBAM)

Līmeņatzīmju samazināšanas likme no **2026. gada:**

max: 2,5% (pašlaik 1,6%)

min: 0,3% (pašlaik 0,2%)

ETS ATBILSTĪBAS CIKLS 2024. GADĀ

Klimata un enerģētikas
ministrija

- līdz **2024. gada 20. janvārim** jāiesniedz ministrijā (KEM) **provizorisku darbības līmeņa ziņojumu**, kurā iekļauta visa iesniegšanas brīdī pieejamā informācija par darbības līmeņa izmaiņām, vai par darbības daļēju vai pilnīgu pārtraukšanu.
- Līdz **2024. gada 15. martam** ETS Reporting sistēmā ir jāiesniedz verificēts ikgadējais emisiju ziņojums un darbības līmeņa ziņojums (par 2022. gadu)
- Līdz **30. jūnijam** bezmaksas kvotu piešķiršana
- Kvotu nodošana līdz **30. septembrim**

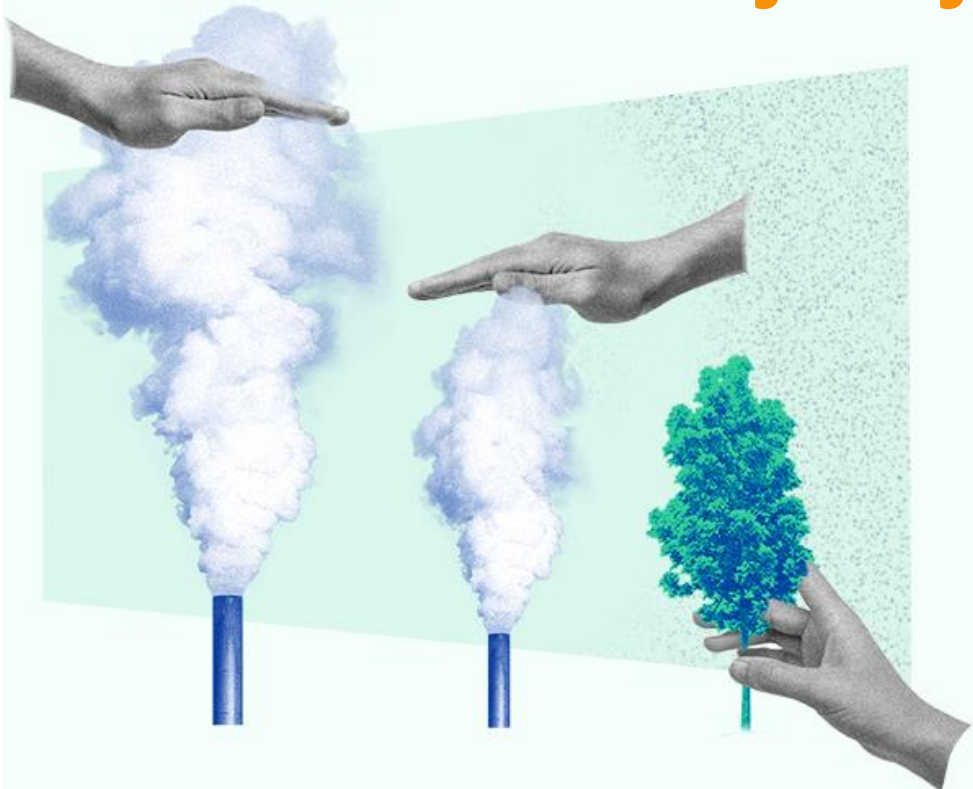
IZMAIŅAS KVOTU PIEŠKIRŠANAS LAIKA GRAFIKĀ

Klimata un enerģētikas
ministrija

Tiek piešķirtas līdz

~~28. februārim~~ **30. jūnijam**

Operatoram jānodod līdz

~~30. aprīlim~~ **30. septembrim**

IZMAIŅAS ES ETS DIREKTĪVAS 1.PIELIKUMĀ

Klimata un enerģētikas
ministrija

ES ETS Direktīva neattiecas uz:

- iekārtām, kuras iepriekšējā attiecīgajā bāzlīnijā piecu gadu periodā vidēji vairāk nekā 95 % no kopējām vidējām siltumnīcefekta gāzu emisijām veido emisijas no biomasas sadedzināšanas (t.i. kopējā iekārtas līmenī)

Nosakot iekārtas kopējo nominālo siltumspēju, lai izlemtu par tās iekļaušanu ES ETS, summē visu to tehnisko vienību nominālo siltumspēju, t.i.:

- sākot ar 2026. gadu tiek ņemtas vērā tehniskās vienības, kurās kā kurināmo izmanto atjaunojamus energoresursus, bet pārējos kurināmos — tikai vienību darbības uzsākšanai vai pārtraukšanai;
(izņemot - aprēķinā neņem vērā vienības ar nominālo siltumspēju, kura mazāka par 3 MW.)

GALVENIE ES ETS TIESĪBU AKTI

- 2023. gada 10. maija **ETS direktīva 2023/959**, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā, un Lēmumu (ES) 2015/1814 par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību
- **FAR regula:** 2018. gada 19. decembra Komisijas deleģētā regula 2019/331, ar ko nosaka Savienības mēroga pārejas noteikumus saskaņotai bezmaksas emisijas kvotu iedalei;
- **ALC regula:** 2019. gada 31. oktobra Komisijas regula Nr. 2019/1842, ar ko nosaka noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK piemērošanai attiecībā uz sīkāku kārtību, kā izdarāmi bezmaksas emisijas kvotu iedaļes pielāgojumi sakarā ar darbības līmeņa izmaiņām;
- **AVR regula:** Eiropas Komisijas 2018. gada 19. decembra Īstenošanas regula Nr. 2018/2067 par datu verifikāciju un verificētāju akreditāciju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK;
- **MRR regula:** Eiropas Komisijas 2018. gada 19. decembra īstenošanas regula Nr. 2018/2066 par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un ar ko groza Komisijas Regulu (ES) Nr. 601/2012.

EIROPAS
PARLAMENTA UN
PADOMES
DIREKTĪVA
2003/87/EK
(2003. gada 13.
oktobris), ar kuru
nosaka sistēmu
siltumnīcas efektu
izraisošo gāzu
emisijas kvotu
tirdzniecībai
Savienībā un
groza Padomes
Direktīvu 96/61/EK
([saite uz
konsolidēto
versiju](#))

FAR REGULAS GROZĪJUMI

Klimata un enerģētikas
ministrija

- Papildu nosacījumi bezmaksas kvotu piešķiršanai, ņemot vērā energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu (22.a pants) un klimatneitralitātes plānus (22.b pants);
- Izmaiņas dažās produktu līmeņatzīmju aptverto procesu un emisiju definīcijās.

ENERGOAUDITS UN SERTIFICĒTA ENERGOVADĪBAS SISTĒMA

Klimata un enerģētikas
ministrija

Ja uz iekārtu attiecas pienākums veikt vai ieviest sertificētu energovadības sistēmu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES (EED), tad

- ja audita ziņojuma vai sertificētās energovadības sistēmas ieteiktie pasākumi nav īstenoti, **bezmaksas kvotu apjomu samazina par 20 %** (ja vien atbilstošo investīciju atmaksāšanās laiks nepārsniedz trīs gadus vai šo investīciju izmaksas nav nesamērīgas);
- **bezmaksas kvotu apjomu nesamazina, ja operators pierāda**, ka tas ir īstenojis citus līdzvērtīgus pasākumus;
- Ja pasākumi tiek īstenoti, turpmākajiem perioda gadiem **20% samazinājumu atceļ.**

NOSACĪJUMI PRODUKTA LĪMEŅATZĪMES IEKĀRTĀM

Klimata un enerģētikas
ministrija

Samazinājumu par 20 %, kas noteikts minētajā daļā, piemēro produkta līmeņatzīmes iekārtām, kuru siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju līmenis ir augstāks nekā 80 procentīles no relevanto produkta līmeņatzīmju emisijas līmeņiem (ES ETS līmenī), un tie nav izstrādājuši klimatneitralitātes plānu katras minētās iekārtas darbībā, uz kurām attiecas šī direktīva

KLIMATNEITRALITĀTES PLĀNS

4 dalībvalstu (tai skaitā Latvijas) operatori var iesniegt klimatneitralitātes plānus

Operatori, kuri ir iesnieguši (līdz 2024. gada)* un izpildījuši klimatneitralitātes plānus varēs saņemt + **30% kvotas**

Klimatneitralitātes plāni jā sagatavo un jā iesniedz līdz 2024. gada 15. aprīlim, kopā ar bāzlinijas ziņojumu 2026.-2030. gadam

*Tiks precizēts

Klimata un enerģētikas
ministrija

KLIMATNEITRALITĀTES PLĀNS

Klimata un enerģētikas
ministrija

 Līdz [2024. gada]* centralizētās siltumapgādes operatori izstrādā klimatneitralitātes plānus attiecīgajām iekārtām

Klimatneitralitātes plānam jāatbilst Regulas (ES) 2021/1119 2. panta 1. punktā minētajam mērķim, un tajā nosaka:

- 1.** Pasākumus un investīcijas, lai līdz 2050. gadam panāktu klimatneitralitāti iekārtu vai uzņēmumu līmenī;
- 2.** Starpposma mērķus un atskaites punktus, lai līdz 2025. gada 31. decembrim un pēc tam līdz katra piektā gada 31. decembrim novērtētu progresu, kas panākts virzībā uz klimatneitralitātes sasniegšanu;
- 3.** Ikviena šīs daļas 1. punktā minētā pasākuma un investīciju aplēsto ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu.

*Tiks precizēts

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA PAR KLIMATNEITRALITĀTES PLĀNU IZSTRĀDI

Klimata un enerģētikas
ministrija

Klimatneitralitātes plāna minimālais saturs

Vispārīga informācija par iekārtu

- Vēsturiskās absolūtās un īpatnējās emisijas par katru gadu atsauces periodā (2019.–2023. gads)

Pasākumi un investīcijas

- Detalizēts apraksts par veicinošajiem nosacījumiem un infrastruktūras vajadzības pasākumiem un investīcijām;
- Pasākumu un investīciju saraksts, kas jau ir veikti pirms Klimatneitralitātes plāna ieviešanas (līdz 2050.gadam).

Formāts

- Jaunas kopīgas veidnes izstrāde;
- Iespējams, plāni būs publiski pieejami.

Regulu plānots pieņemt: 2023. gada decembrī

MRR REGULAS IZMAIŅAS

Grozījumi ietver atkritumu sadedzināšanas iekārtu emisiju monitoringu, ES ETS2 monitoringa un ziņošanas noteikumus, detalizētas monitoringa un ziņošanas prasības atbilstošajām aviācijas degvielām, kā arī noteikumu uzlabojumi, lai samazinātu administratīvo slogu operatoriem, atbildīgajām un uzlabotu vispārīgo sistēmas efektivitāti.

Piemēram, MRR regulas izmaiņas, kas skar iekārtas:

Ziņošana par uzlabojumiem monitoringa metodikā iesniegšana:

1. A kategorijas operators reizi ~~4 gados~~ **5 gados**;
2. B kategorijas operators reizi ~~2 gados~~ **3 gados**;
3. C kategorijas operators reizi ~~gadā~~ **2 gados**.

Klimata un enerģētikas
ministrija

IZMAIŅAS MONITORINGA PLĀNĀ (MP UN MMP)

Klimata un enerģētikas
ministrija

- Iekārtām, uz kurām attiecināma RED II Direktīvas biomasas kritēriju piemērošana, nepieciešamas izmaiņas monitoringa plānā (MP un arī MMP)
- Ja izmaiņas ir **nepieciešamas**, operatoram jāiesniedz procedūras apraksts kā tiks nodrošināta atbilstība MRR 38. panta 5. punktam
- Ja izmaiņas **nav nepieciešamas**, MP jāmaina tikai gadījumā ja parādījušās jaunas plūsmas, kas pārsniedz atbilstošos sliekšņus, iekārta maina kategoriju un taml. (uzskaitīts MRR regulas 14. un 15. pantā)

PLĀNOTIE GROZĪJUMI MK NOTEIKUMOS

Klimata un enerģētikas
ministrija

- MK noteikumi Nr.449 *Emisijas kvotu piešķiršanas kārtība stacionāro tehnoloģisko iekārtu operatoriem* (29.06.2021.);
- MK noteikumi Nr.250 *Noteikumi par darbībām emisijas reģistrā* (20.05.2014.);
- MK noteikumi Nr. 769 *Noteikumi par stacionāro tehnoloģisko iekārtu dalību Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā* (13.11.2012.);
- MK noteikumi Nr. 657 *Latvijai piešķirto emisijas kvotu izolēšanas kārtība* (25.09.2012.);
- Jaunu MK noteikumu izstrāde.

Klimata un enerģētikas
ministrija

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Informācija ES ETS jautājumos:
E-pasts: es.ets@kem.gov.lv

Klimata un enerģētikas
ministrija

JAUTĀJUMI UN ATBILDES

JAUTĀJUMI

1. Vai 95 % sliekšnis tiks rēķināts par periodu no 2019. gada līdz 2023. gadam ieskaitot?

Jā, tiks ņemts vērā augstāk minētais bāzlīnijas periods.

2. Kāda ir 95 % sliekšņa aprēķināšanas metodoloģija?

Ņemot iekārtas kopējo emisiju attiecību pret iekārtas emisijām (ņemot vērā sākotnējo emisijas faktoru), kas iegūtas no biomasas. Tomēr, iespējams, būs precīzākas vadlīnijas no EK.

Lai noteiktu, vai vairāk nekā 95 % emisiju rada nulles emisiju biomasas, izmanto **vidējo aritmētisko** nulles emisiju procentuālo vērtību no iekārtas kopējām emisijām pieejamajos gados pārskata periodā.

3. Ja uzņēmums pārsniedz 95 % sliekšni, tad tas tiks izslēgts no ETS reģistra un bezmaksas kvotas netiks piešķirtas no 2026. gada līdz 2030. gadam?

Jā, iekārtu saraksts, kas tiks sagatavots periodam no 2026.- 2030. gadam, pamatosies uz 2019.-2023. gada datiem, tai skaitā tiks skatīta informācija par 95% sliekšni.